

Традиційні та інноваційні інформаційні ресурси в бібліотечних фондах – джерело розвитку духовної сфери українського суспільства¹

Актуальність дослідження «Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища» (2012) була зумовлена важливістю інформаційних ресурсів для розвитку сучасного суспільства, стрімкими змінами в системі соціальних комунікацій, новими тенденціями у виробництві інформації, наповненні соціальних інформаційних баз. У межах науково-дослідної роботи проаналізовано сучасний стан, здобутки, проблеми та перспективи розвитку вітчизняних науково-інформаційних ресурсів. Досліджено основні тенденції еволюції вітчизняного інформаційного середовища, пов'язані, зокрема, з удосконаленням процесу дієвого використання в інформаційних обмінах медіа-ресурсів, продукції сучасних соціальних мереж, наукової періодики, архівної та книжкової спадщини, інтегрованості до цього середовища сучасних бібліотек. Під час дослідження було визначено перспективи розвитку сучасних інформаційних центрів, у тому числі бібліотечних установ на сучасній технологічній основі як важливої складової системи інформатизації суспільства та інфраструктури підтримки його інноваційного розвитку².

Аналізуючи *ресурсну базу вітчизняного інформаційного простору*, науковці НБУВ вважали за доцільне в основу її структурування покласти саме форми фіксації інформації. До традиційних можна віднести інформаційні ресурси на паперових носіях, систему інформаційних ресурсів фотодокументного сегмента, документального й художнього кіно, радіо та телебачення. Ці ресурси тривалий час задовольняли запити суспільства в усіх сферах його життя. З появою інформації на електронних носіях, технології її використання, прискорюються інформаційні обміни, ефективніше порівняно з традиційними методиками використовується інтелектуальний потенціал людства, інтелектуальні напрацювання кожної нації, кожної держави для розв'язання актуальних проблем сучасності. Це твердження стосується як інтернет-інформації, так і ресурсів оцифрованої інформації, продукування аналітичної та іншої спеціально орієнтованої інформації. Таким чином, електронні інформаційні ресурси, що використовуються в інтересах

---

¹ Продовження. Початок див.: Шляхи розвитку української науки. – 2015. – № 5. – С. 96–103; Шляхи розвитку української науки. – 2015. – № 6. – С. 104–111.

² Звіт про науково-дослідну роботу «Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища» (заключний) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; № держреєстрації 0112 U007166; наук. кер. О. С. Онищенко. – К., 2012. – 69 с.

сучасного суспільного розвитку, набувають усе більшого значення і створюють, з огляду на своєрідність технологій виробництва та використання, самостійну складову інформаційної бази суспільства.

Наявний суспільний досвід показує, що врахування характерних особливостей кожного з видів як традиційної, так і новітньої інформації дає можливість для оптимального визначення специфічної їх ніші в системі задоволення інформаційних потреб, організації оптимальної структури сучасної інформаційної бази, що складається з: 1) об'єднаної системи чи сукупності інформаційних ресурсів (баз); 2) інформаційного виробництва; 3) системи соціальних комунікацій та їх взаємодії у цьому процесі.

Теоретичні узагальнення науковців НБУВ було покладено в основу розроблення практичних рекомендацій щодо адаптації складових вітчизняної інформаційної інфраструктури: інформаційно-аналітичних, бібліотечних, архівних центрів до застосування нових інформаційних технологій, розширення можливостей використання різних видів ресурсів, включаючи офіційну інформацію, ресурси державних і недержавних інформаційних і незалежних науково-експертних центрів, тематичні та професійні веб-сайти, соціальні мережі, тематичні блоги, відкриті електронні архіви тощо. Це обумовлюється зростаючим значенням використання інформаційних ресурсів у процесі розвитку суспільства на сучасному етапі та необхідністю підвищення його ефективності. На основі вивчення великої джерельної бази, сучасного досвіду інформаційних обмінів, новітніх процесів інфотворення визначено тенденції та зміни у вітчизняному інформаційному середовищі, роль і значення в ньому соціальних мереж, інтегрованого документально-інформаційного бібліотечного, архівного та музейного ресурсу національної історико-культурної спадщини. Представлено вітчизняні та зарубіжні прогнози і стратегії розвитку інформаційного середовища, функціонування як вітчизняних, так і зарубіжних центрів формування та використання електронних інформаційних ресурсів. На прикладі НБУВ з формування, використання інформаційних ресурсів, зокрема електронних та інтеграції їх у світовий інформаційний простір переконливо доведено, що сучасним етапом розвитку бібліотечної справи в Україні є трансформація бібліотек від центрів зосередження, зберігання та використання творів друку та рукописів до центрів зосередження, опрацювання та суспільного використання всіх ресурсів і основних потоків інформації. Бібліотеки України значно поповнюють свої фонди електронною та аудіовізуальною інформацією у вигляді електронних версій видань і завдяки створенню цифрових копій власних традиційних друкованих і рукописних фондів. Формування

загальнодержавного, розподіленого бібліотечно-інформаційного ресурсу є одним з найперших завдань бібліотек сьогодні, зокрема, наукових.

Практичною реалізацією вищезазначеного наукового проекту, що знайшло відображення в колективній монографії «Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища», наукових працях ³, були аналітично-прогностичні та інформаційно-аналітичні матеріали, які готує СІАЗ, зокрема такі, як бюлетені: «Соціальні мережі як чинник інформаційної безпеки», «Проблеми інформатизації в Україні», «Шляхи розвитку української науки», де висвітлювалися питання розвитку та перспектив соціальних мереж, функціонування їх як вияву формування громадянського

---

³ Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, Л. А. Дубровіна та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2012. – 246 с.; *Горовий В. М.* ІТ-субкультури в структурі сучасного суспільства // Україна: події, факти, коментарі. – К. : НБУВ, 2012. – № 5. – С. 76–85; *Вітушко А.* Реалізація і формування інформаційно-моніторингових систем як ІТ-продукту на базі аналітичних служб // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Вип. 33. – К., 2012. – С. 412–422; *Вітушко Н.* Роль бібліотечних установ у створенні та підтримці електронного діалогу: влада – суспільство // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського – Вип. 33. – К., 2012. – С. 303–311; *Іванова Н.* Комунікативна діяльність сучасних інформаційних центрів у сфері правового інформування // Наук. пр. Нац б-ки України ім. В. І. Вернадського – Вип. 33. – К., 2012. – С. 161–169; *Костенко Л. Й., Жабін О. І.* Наукова періодика в умовах глобалізації // Бібл. вісн. – 2012. – № 6; *Костенко Л. Й., Симоненко Т. В.* Стратегії технологічної модернізації наукових бібліотек // Бібл. вісн. – 2012. – № 6; *Лобузін К. В.* Технології організації знань ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності. – К. : НБУВ, 2012. – 375 с.; *Лобузін К. В.* Роль бібліотечних класифікацій в організації знань // Бібл. вісн. – 2012. – № 2. – С. 10–15; *Лобузін К. В.* Шляхи інтеграції бібліотечної діяльності до онлайн-середовища // Вісн. Кн. палати. – 2012. – № 7. – С. 30–35; *Лобузін К. В.* Створення інтегрованого бібліотечного простору: основні проблеми та шляхи вирішення // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2012. – № 2. – С. 34–41; *Лобузін К. В., Герус А. Л.* Формування електронних картографічних ресурсів наукової бібліотеки // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2012. – Вип. 34. – С. 79–90; *Попик В. І.* Ресурси біографічної інформації: традиційні уявлення і новітні тенденції розвитку // Українська біографістика: зб. наук. пр. – К., 2012. – Вип. 9. – С. 7–24; *Попик В. І.* Формування вітчизняних ресурсів біографічної інформації: від витоків Національного відродження до здобуття Україною незалежності // Бібл. вісн. – 2012. – № 3. – С. 21–31; *Попик В. І.* Историко-биографические издания как информационный ресурс образования, науки и культуры // Научная книга: спец. выпуск. – М., 2012. – № 1. – С. 84–86; *Попик В. І., Любовець Н. І.* Ресурси біографічної інформації у сучасному гуманітарному просторі: Восьмі Біографічні читання, присвячені пам'яті засновника і першого директора Інституту біографічних досліджень НБУВ доктора історичних наук, професора Віталія Сергійовича Чишка (1951–2003) (Київ, 2012 р.) [Інформація] // Українська біографістика: зб. наук. пр. – К., 2012. – Вип. 9. – С. 413–426; *Симоненко Т. В.* Репозитарій «Наукова періодика України»: шлях оброблення електронних версій // Бібл. вісн. – 2012. – № 3. – С. 32–36; *Чуприна Л.* Оперативна інформація в соціальних мережах: особливості обігу та використання бібліотеками // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Вип. 33. – К., 2012. – С. 507–523.

суспільства, а також проблеми інформаційної безпеки в соціальних мережах, впливу соціальних мереж на економічну діяльність, інформаційного суверенітету, ефективності впровадження інформаційних технологій в економіці, в управлінській діяльності, організації захисту інформаційних ресурсів тощо. Варто зазначити також, що через партнера НБУВ – Фонд підтримки діяльності парламенту та його «Програму сприяння Парламенту України» здійснювалося розповсюдження матеріалів через Мережу пунктів доступу громадян до інформації органів державної влади у 700 бібліотеках України. Таким чином, теоретичні розробки авторського колективу, результати дослідження мають вагомий практичний результат, що впроваджується, у першу чергу, у бібліотечно-інформаційній сфері України.

Визначення в процесі модернізації українського суспільства шляхів удосконалення вітчизняного інформаційного виробництва, введення в інтересах інноваційного розвитку у суспільний обіг інформації бібліотечних установ і наукових центрів, забезпечення можливостей доступу всім громадянам до вітчизняних інформаційних ресурсів і значущих для розвитку українського суспільства ресурсів глобального інформаційного простору було метою наукового проекту *«Інформаційна складова соціокультурної трансформації українського суспільства»*, в основі якого теоретичні та практичні здобутки й розробки науковців НБУВ – виконавців попередніх науково-дослідних робіт цього напрямку ⁴. Актуальність цього дослідження обумовлювалася соціокультурними трансформаціями суспільства, що відбуваються на основі підвищення продуктивності суспільної діяльності на базі ефективного використання інформації, а отже, особливого значення інформаційної складової всіх загальноцивілізаційних процесів і кардинальних перетворень протягом останніх десятиліть у житті сучасної України. Процеси трансформації пов'язані з вирішення таких актуальних завдань соціокультурного розвитку, як удосконалення структури українського суспільства, у тому числі й у політичній сфері, у сфері розвитку демократичного процесу, у забезпеченні наукової діяльності актуальною вітчизняною та зарубіжною інформацією, у розвитку бібліотечної галузі на якісно новому організаційно-методологічному рівні, розв'язанню проблеми недостатнього усвідомлення в суспільстві значення бібліотечних та інших інформаційних центрів у сучасних і тим більше в майбутніх інформаційних

---

⁴ Звіт про науково-дослідну роботу «Інформаційна складова соціокультурної трансформації українського суспільства» (заключний) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; № держреєстрації 0112 U007165; наук. кер. В. М. Горювий. – К., 2012. – 42 с.

процесах, у тому числі в інтенсифікації необхідних для успішного розвитку України міжнародних інформаційних обмінів.

З реалізацією проекту була пов'язана також проблема визначення характерних особливостей розвитку інформаційних механізмів соціокультурної трансформації, адже саме наявні соціальні інформаційні бази визначають зміст, характерні особливості, самобутність нації, держави та будь-якої іншої людської спільності в структурі суспільства. І в періоди змін загальноцивілізаційного масштабу, складних випробувань вони є основою збереження його автентичності та потенціалу для розвитку в умовах, що змінюються. Особливу увагу дослідники приділяли вивченню таких основних питань:

- розвиток соціальної структури – складової соціокультурного процесу;
- соціальна еволюція як фактор трансформації суспільних інформаційних запитів;
- характерні особливості розвитку інформаційних механізмів соціокультурної трансформації;
- соціальні інформаційні комунікації українського суспільства;
- інформатизація – ефективний механізм соціокультурної еволюції в політичному процесі сучасної України;
- інформаційно-комунікативний чинник оптимізації взаємодії між владою та громадянським суспільством у процесі суспільних трансформацій;
- формування ресурсів історико-біографічної інформації як важлива складова розбудови національного гуманітарного інформаційного простору;
- особливості розвитку системи бібліотечно-інформаційних установ для забезпечення наукової діяльності;
- характеристика сучасного стану бібліотечно-інформаційної системи НАН України бібліотечно-інформаційна та довідково-бібліографічна діяльність у НДУ НАН України;
- «глобальна ойкумена» культурних взаємодій в епоху інформатизації;
- розвиток цифрових ресурсів глобального інформаційного простору; глобальні проекти збереження та представлення культурної спадщини як платформа для України в міжнародних соціокультурних обмінах.

За результатами виконання наукового проекту зроблено висновки та рекомендації, які широко відображені як у колективній науковій монографії, так і в численних публікаціях виконавців роботи⁵. Фахівці та науковці НБУВ

---

⁵ Інформаційна складова соціокультурної трансформації українського суспільства / НАН України; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського / О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик [та ін.]. – К., 2012. – 254 с.; *Вітушко А.* Реалізація і формування інформаційно-моніторингових систем як ІТ-продукту на базі аналітичних служб // Наук. пр. Нац. б-ки

вважають, що організація інформаційного забезпечення соціокультурних процесів сучасного українського суспільства має враховувати закономірності його розвитку. Цей розвиток буде здійснюватись успішно за умови забезпечення у вітчизняному інформаційному просторі можливостей для структурного та якісного вдосконалення, що забезпечить необхідну мобілізацію сил і ресурсів для адекватного реагування на виклики зовнішнього світу, внесення відповідних коректив з метою оптимізації внутрішньої його організації. Усі ці зміни мають сприяти ефективному розвитку всіх засобів життєдіяльності, необхідних для суспільного розвитку, обумовлених еволюцією кожної людини як соціальної істоти.

У реалізації цього завдання мають активно працювати державні механізми, які сприятимуть системою правових, правозахисних та інших можливостей ефективному доступу громадян, соціальних структур суспільства до необхідних інформаційних ресурсів, створювати умови для їх

України ім. В. І. Вернадського. – К., 2012. – Вип. 33. – С. 412–421; *Ворошилов О.* Розвиток бібліотечних установ в Україні: тенденції та перспективи // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Вип. 33. – К., 2012. – С. 54–63; *Гранчак Т.* Формування бібліотечної традиції в системі політичної комунікації // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2012. – Вип. 33. – С.179–189; *Іванова Н.* Комунікативна діяльність сучасних інформаційних центрів у сфері правового інформування // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського – К., 2012. – Вип. 33. – С.161–169; *Кулаковська Т. Л.* Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського як науково-дослідний центр: основні напрями діяльності // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства. – Л.: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – С. 194–200; *Кулаковская Т. Л.* Научно-исследовательские и издательские проекты Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского // Научна книга и проблемы книжной культуры на пространстве СНГ: материалы Междунар. науч. конф. (Москва, 25–26 окт. 2012 г.). – М.: Наука, 2012. – С. 91–95; *Натаров О.* Роль сучасних бібліотек у процесі забезпечення культурних прав та свобод в Україні // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2012. – Вип. 33. – С. 277–285; *Онищенко О. С.* Международная ассоциация академий наук и развитие информационно-библиотечного сотрудничества стран СНГ // Сборник материалов Международной конференции «Новый формат библиотек Евразии. Информационные системы и технологии» (15–17 нояб. 2012 г., г. Алматы). – Алматы, 2012. – С. 44–45; *Попик В. І.* Формування вітчизняних ресурсів біографічної інформації: від витоків Національного відродження до здобуття Україною незалежності // Бібл. вісн. – 2012. – № 3. – С. 21–31; *Пальчук В.* Сучасні інформаційно-аналітичні структури бібліотек як інтелектуально-комунікативні підсистеми бібліотечно-інформаційної інфраструктури наукових бібліотек // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2012. – Вип. 33. – С. 31–40; *Половинчак Ю.* Зарубіжний досвід представлення бібліотеками досягнень національної правової думки // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2012. – Вип. 33. – С. 170–178; *Соколова І.* Тенденції розвитку наукових комунікацій (інформаційний аспект) // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського – К., 2012. – Вип. 33. – С. 42–53; *Чуприна Л.* Оперативна інформація в соціальних мережах: особливості обігу та використання бібліотеками // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2012. – Вип. 33. – С. 507–523.

ефективного використання, у тому числі й у межах співробітництва України з міжнародними організаціями.

Для забезпечення ефективного розвитку вітчизняного соціокультурного процесу державні органи, наукові установи, усі суб'єкти інформаційної інфраструктури України, залучені до формування та суспільно значущого використання національних інформаційних ресурсів, мають налагодити систематичне вивчення характеру інформаційних, інформаційно-аналітичних запитів соціальних структур сучасного суспільства, а також широкої аудиторії неорганізованих (чи недостатньо організованих) на цьому етапі розвитку суспільства користувачів сучасною інформацією, рівня орієнтування цих запитів на суспільно значущу тематику, на інформаційне забезпечення діяльності національного соціокультурного процесу; основних тенденцій розвитку, відповідно до еволюції суспільних запитів на інформацію, інформаційного ресурсу та інноваційних технологій для їх задоволення; інноваційних підходів до організаційно-кадрового забезпечення процесу сучасної інформатизації українського суспільства.

Ключовим елементом формування вітчизняного інформаційного простору в умовах глобальної інформатизації є розвиток електронних інформаційних технологій і, зокрема, долучення всіх категорій користувачів до Інтернету. При цьому необхідне докорінне вдосконалення наявної правової бази. Сучасний процес законотворення з його процедурними порядками й темпами прийняття рішень, що лишаються незмінними протягом тривалого часу, об'єктивно не встигає за розвитком електронних інформаційних технологій, трансформацією під їх впливом суспільства, залишаючи протягом тривалого часу не врегульованими в правовому полі відносини, що створюються в суспільстві внаслідок розвитку науково-технічного прогресу.

В Україні на сьогодні обмеженою є кількість правників, що орієнтуються в специфіці розвитку суспільних правовідносин в умовах розвитку інтернет-технологій у період входження суспільства в інформаційний етап його розвитку. У цьому випадку мова йде про глобальні інформаційні впливи на розвиток суспільства і про формування інформаційних ринків, і про питання захисту інтелектуальної власності в інтернет-просторі, і про проблеми національної інформаційної безпеки, захист суверенних інформаційних ресурсів, протидію спробам посягання на національний інформаційний суверенітет тощо.

Розвиток сучасної системи соціальних комунікацій, зростання їх ролі та значення в розвитку суспільства обумовлюється:

– зростаючими потребами в продукуванні нової інформації для відображення нових реалій навколишнього світу та внутрішньосупільної еволюції з метою своєчасного реагування на ці зміни;

– інформаційним взаємообміном між соціальними структурами на значних відстанях і в загальноцивілізаційному масштабі, що обумовлюється об'єктивною необхідністю вдосконалення ефективності використання вироблених людством інформаційних ресурсів і стало основою формування глобального інформаційного простору;

– зростаючою важливістю достовірної передачі інформації без істотних втрат, необхідністю зниження рівня технологічних шумів, що спотворюють інформацію;

– потребою задоволення суспільних запитів у постійному розширенні доступу до суспільно значущих обсягів наявної інформації, у розвитку соціокультурного процесу, пов'язаного з ускладненням соціальної структури суспільства.

Для інформаційного забезпечення сучасних потреб національного соціокультурного розвитку в умовах посилення глобальних впливів набувають особливого значення такі фактори:

– верховенство інститутів українського суспільства над процесом суспільного виробництва й використання інформаційних ресурсів;

– забезпечення рівноправних умов для міжнародного співробітництва в інформаційній сфері;

– забезпечення перспектив:

а) розвитку вітчизняного інформаційного виробництва, удосконалення технологій розширеного використання глобальних інформаційних масивів для задоволення потреб вітчизняних користувачів;

б) прискореного вдосконалення техніко-технологічного забезпечення зростання ефективності використання інформаційних ресурсів, зростання творчого потенціалу українського суспільства в інформаційній сфері, – у вдосконаленні механізмів інформатизації суспільства.

Одне з найважливіших завдань сучасної інформатизації пов'язане з необхідністю позитивного впливу на стабілізацію ціннісної динаміки в українському суспільстві в процесі соціальної еволюції. Головною проблемою при цьому є неусталеність процесів, що відбуваються в соціальних групах та поміж ними. Варто при цьому звернути увагу на наявну діалектичну єдність: ці зміни як показник соціокультурної трансформації визначаються соціально-економічною ситуацією в українському суспільстві, водночас впливаючи на цю ситуацію. Організація широкого доступу до суспільно значущих інформаційних ресурсів, налагодження ефективного

внутрішньосупільного інформаційного взаємообміну є базовою основою забезпечення суспільної єдності.

У контексті розвитку вітчизняного інформаційного простору видається за доцільне розпочати аналіз доцільності практичного втілення ідеї формування Єдиної національної системи інформатизації (ЄНСІ) України – інтегрованої мережевої інформаційно-аналітичної системи, з урахуванням сучасних вимог розвитку суспільства та розширених можливостей вітчизняної науки і техніки. Характерними особливостями такої системи може бути:

- інтеграція інформаційно-технологічної та інноваційно-інвестиційної складових інфраструктури на базі нової перспективної інноваційної стратегії;

- консолідація інформаційного середовища, що об'єднує вимоги з боку вищих органів державної влади та місцевого самоврядування з інтересами розвитку відкритого інформаційного суспільства та процесів загальноєвропейської інтеграції, потребами кожного громадянина України;

- інтелектуальна інформаційно-аналітична підтримка управлінських рішень на всіх рівнях (зокрема в законотворчих процесах на засадах багатомовного лексикографічного середовища та логіко-семантичної експертизи);

- розширення доступності та ефективності використання національних і світових інформаційних ресурсів у всіх сферах діяльності суспільства, підвищення конкурентоспроможності національної економіки в цілому та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) зокрема;

- використання найсучасніших знаннеорієнтованих інформаційно-телекомунікаційних технологій, побудованих на фундаменті досконалих математичних моделей та методів надвисокої складності з використанням розподілених суперкомп'ютерних мереж з високим рівнем продуктивності, інформаційної ємності, надійності та безпеки.

Одним із пріоритетних напрямів зміцнення науково-технічного потенціалу НАН України є бібліотечно-інформаційна діяльність, спрямована на формування, взаємовикористання, збереження документно-інформаційних ресурсів як бази наукових досліджень, наукове, аналітичне, бібліографічне опрацювання інформації, створення корпоративних електронних інформаційних ресурсів і забезпечення використання світового потоку інформації. Цей напрям суспільної діяльності має істотне соціокультурне значення, сприяє постійному та необхідному оновленню інформаційного ресурсу в системі інформаційних обмінів соціальної структури, є базою інноваційного розвитку.

При цьому сучасне інформаційне забезпечення наукових установ значною мірою відображає проблеми сучасного інформаційного забезпечення в системі соціальних структур суспільства. Позитивним при цьому є факт продемонстрованої життєздатності бібліотечних підрозділів у наукових установах, як прототипу суспільно необхідних спеціальних інформаційних структур для роботи зі зростаючими інформаційними потоками. Однак нові, сучасні завдання вимагають і нового матеріально-технічного, методологічного забезпечення. Оновлення фондів бібліотек упродовж останніх років традиційними книжково-журнальними виданнями має негативну динаміку. Скорочення репертуару періодичних видань і надходжень зарубіжної літератури негативно позначилося на якісному складі фондів і не повністю задовольняє інформаційні потреби користувачів НДУ. Поповнення фондів електронними повнотекстовими документами, за винятком окремих бібліотек, є недостатнім у зв'язку з невідповідним наявним потребам матеріально-технічним забезпеченням, що, у свою чергу, негативно позначається на процесі впровадження сучасних технологій комплектування електронними ресурсами та їх ефективного використання.

Таким чином, ця проблема натикається на цілий комплекс невирішених питань. У тому числі й суб'єктивних, пов'язаних з необхідністю зрушень у суспільній свідомості.

Сучасна культура через високі технічні можливості комунікацій є відкритою «ойкуменою», у якій культурні взаємодії та впливи дають про себе знати в масштабі всього людського співтовариства. У зв'язку з цим у категорію завдань першочергової ваги на сьогодні входить представлення Україною власних цифрових об'єктів у цьому проекті, належне представлення української історії та культури у світовому інформаційному просторі, захист та зміцнення інформаційного суверенітету держави у вимірах сьогодення.

Для ефективною участі в цьому суспільно значущому для України проекті його учасники, які представляють нашу державу, мають виробити єдину стратегію, критерії відбору документів до Світової цифрової бібліотеки. У зв'язку з цим національні інтереси в цій сфері діяльності мають гармонійно поєднуватися з переліками документів, що становлять культурну спадщину людства – проекту ЮНЕСКО «Пам'ять світу» та Рекомендаціями щодо відбору матеріалів до Світової цифрової бібліотеки. Ця робота також потребує поширення інформації про проект і залучення інших провідних бібліотечних, музейних, архівних установ України; залучення фінансування (державного та коштів спонсорів і грантів) для участі культурних і наукових

інституцій у проекті, важливій складовій представлення національних соціокультурних здобутків у глобальному інформаційному просторі.

Результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, президії НАН України, наукових бібліотек та інформаційних підрозділів установ НАН України, вітчизняних інформаційних центрів, закладів освіти та культури з метою вдосконалення інформаційної, зокрема – науково-інформаційної діяльності, розширення використання у ній новітніх можливостей інформаційних технологій, запровадження передових форм і засобів, інформаційних сервісів, що наближають інформаційну діяльність в Україні до світових стандартів, сприяють входженню її у світовий інформаційний простір. У контексті впровадження наукових результатів варто зазначити, що інформаційно-аналітичні матеріали «Конституційна Асамблея: політико-правові аспекти діяльності», «Громадська думка про правотворення», «Резонанс» та ін., підготовлені виконавцями за результатами дослідження, надано понад 2 тис. абонентів, серед яких: центральні та регіональні органи влади, РНБО України, Конституційна Асамблея, мережа Пунктів доступу громадян до інформації органів державної влади у 700 бібліотеках України (за підтримки Програми сприяння парламенту України), Асоціація сприяння правовій діяльності та ін.⁶

(Національні інформаційні ресурси як інтегративний чинник вітчизняного соціокультурного середовища: [монографія] / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2014. – С. 137–148).

---

⁶ Звіт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського про наукову та науково-організаційну діяльність у 2012 році. – К., 2013. – 82 с.